

การจำแนกประเภทที่ดินและการตรวจสอบพื้นที่ความลาดชันเกิน ๓๕%

โดยนายพุทธสรณ์ สวนสมบูรณ์
นายช่างสำรวจอาวุโส

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับผู้เรียนเกี่ยวกับการจำแนกประเภทที่ดิน แนวเขตป่าไม้ถาวร ตามมติคณะรัฐมนตรีและการตรวจสอบพื้นที่ความลาดชัน ๓๕ % และพื้นที่เขา ภูเขา โดยใช้แผนที่มาตราส่วน ๑:๕๐๐๐๐

๒. ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและสามารถนำไปสื่อสารและถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้อื่นได้

สรุปเนื้อหา

การจำแนกประเภทที่ดินเป็นการแบ่งพื้นที่ป่าไม้ ออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๑. พื้นที่รักษาไว้เป็นป่าไม้ถาวร

๒. พื้นที่ที่กันออกเพื่อเป็นที่จัดสรรเพื่อการเกษตรกรรมหรือใช้ประโยชน์อย่างอื่น

ป่าไม้ถาวร คือ พื้นที่ป่าไม้ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๐๔ และป่าที่จะเปิดจัดสรรเพื่อเกษตรกรรม ที่นำมาทำการสำรวจจำแนกประเภทที่ดิน ตามขั้นตอนการจำแนกประเภทที่ดิน พื้นที่ใดสมควรสงวนเป็นพื้นที่ป่าไม้ที่แน่นอนให้ยกเลิกเขตป่าไม้ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๐๔ และให้ถือเขตพื้นที่ป่าไม้ตามที่คณะกรรมการการจำแนกประเภทที่ดินได้จำแนกไว้เป็นพื้นที่ป่าไม้ถาวร ป่าชุมชนตามมติคณะรัฐมนตรี คือ พื้นที่ที่จำแนกออกจากป่าไม้ถาวร เพื่อเป็นป่าชุมชน (มีลักษณะเป็นป่ามีขนาดไม่เกิน ๕๐๐ ไร่ และไม่อยู่ติดเขตป่าสงวนแห่งชาติ) โดยที่คณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติมอบหมายให้กรมที่ดินนำพื้นที่ดังกล่าวไปออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (น.ส.ล.) เพื่อให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน พ.ศ. ๒๕๐๓ สืบเนื่องจากการที่ราษฎรได้บุกรุกเข้าไปทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าไม้เป็นจำนวนมาก จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ จึงได้ปรารภและบัญชาว่าต้องการจะรักษาพื้นที่ป่าไม้ไว้เป็นป่าไม้ของชาติ ร้อยละ ๕๐ ของเนื้อที่ทั้งหมดของประเทศไทย

พ.ศ. ๒๕๐๖ เมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๐๖ ได้มีการจัดตั้งกรมพัฒนาที่ดินขึ้น ดร.บรรเจิด พลางกูร ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมพัฒนาที่ดินเป็นคนแรกซึ่งตอนนั้นอยู่ในสังกัดกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติและได้โอนงานจำแนกประเภทที่ดินมาดำเนินการที่กรมพัฒนาที่ดิน

พ.ศ. ๒๕๐๔-๒๕๐๙ มีการสำรวจป่าไม้ทั้งหมดและบรรจุโครงการจำแนกประเภทที่ดินไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ ๑ วัตถุประสงค์เพื่อรักษาพื้นที่ป่าไม้ไว้เป็นสมบัติของชาติให้ได้ร้อยละ ๕๐ ของเนื้อที่ทั้งหมดของประเทศไทย

พ.ศ. ๒๕๑๖ คณะปฏิวัติ ฯ ได้มีคำสั่งยุบกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติและคำสั่งให้มีการปรับปรุงการแบ่งส่วนราชการใหม่โดยให้กรมพัฒนาที่ดินอยู่ใต้สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๒๕ - พ.ศ. ๒๕๓๐ คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๒๕ (จำแนกประเภทที่ดิน) โดยมีหลักการสำคัญคือให้สำรวจจำแนกประเภทที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ถาวรนอกเขตป่าสงวนแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เนื้อที่ประมาณ ๓๐ ล้านไร่ พ.ศ. ๒๕๒๖ พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน ๒๕๒๖ คณะกรรมการหาความหมายว่า คณะกรรมการพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๑ พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน ๒๕๒๖ โดยคณะกรรมการพัฒนาที่ดินมีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๙ (๑) แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๖๔ คณะอนุกรรมการนโยบาย แนวทาง และมาตรการการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน ได้มีการประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

โดยมี พลเอกประวิตร วงษ์สุวรรณ รองนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ที่ประชุมได้มีมติมอบหมายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยให้ทางกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการสำรวจข้อมูลที่ดินพื้นที่ป่าไม้ถาวรนอกเขตป่าสงวนแห่งชาติ เขตอุทยานแห่งชาติ และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เนื้อที่ประมาณ ๖.๓ ล้านไร่

กรมพัฒนาที่ดินมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๑ ในเรื่องการจำแนกประเภทที่ดินและตรวจสอบพื้นที่ความลาดชันเกิน ๓๕ % แนวเขตป่าไม้ถาวรเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งของการจำแนกประเภทที่ดิน พื้นที่ที่มีความลาดชันเกิน ๓๕ % ตามประมวลกฎหมายที่ดิน ไม่อนุญาตให้ออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์

กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมพัฒนาที่ดินกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๗ ให้สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่มีอำนาจหน้าที่วิเคราะห์และตรวจสอบที่ดินในเขตป่าไม้ถาวรเขตเขา ภูเขา และพื้นที่ที่มีความลาดชันเกินร้อยละ ๓๕ รวมทั้งปรับปรุงแผนที่จำแนกที่ดินโดยใช้แผนที่ภาพถ่ายเป็นฐาน สำหรับการตรวจสอบแนวเขตป่าไม้ถาวรนั้นนอกจาก สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่แล้วกรมฯ ยังให้อำนาจหน้าที่ ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑-๑๒ ลงนามในหนังสือแจ้งผลการตรวจสอบและรับรองผลการตรวจสอบแนวเขตป่าไม้ถาวรในระวางแผนที่มาตราส่วน ๑:๕๐,๐๐๐ หากพื้นที่ใดที่จะตรวจสอบเกินความสามารถของ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ให้สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่เป็นผู้ดำเนินการ

กลุ่มจำแนกประเภทที่ดิน มีหน้าที่ตรวจสอบแนวเขตป่าไม้ถาวรให้กับ หน่วยงานราชการ ภาคเอกชน และราษฎรตามที่ร้องขอ นอกจากการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ในพื้นที่ป่าไม้ของสำนักงานที่ดินแล้ว ยังมีบางหน่วยงานที่ต้องการเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าไม้ถาวรจะต้องขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าไม้ถาวรก่อนโดยขออนุญาตกับกรมป่าไม้ จึงต้องมีการตรวจสอบก่อนว่าพื้นที่ดังกล่าวอยู่ในเขตป่าไม้ถาวรหรือไม่

หลักฐานที่ต้องส่งให้กรมพัฒนาที่ดินใช้ประกอบการพิจารณาตรวจสอบแนวเขตป่าไม้ถาวร

๑. หมายเลขแผนที่ขอให้ตรวจสอบบนแผนที่มาตราส่วน ๑:๕๐,๐๐๐
๒. แบบคำนวณเนื้อที่ (ร.ว. ๒๕ จ)
๓. สำเนารูปแผนที่กระดาษบาง (ร.ว. ๙)
๔. ค่าพิสัยรอบแปลง พร้อมแผนที่ประกอบ

หลักฐานที่ต้องส่งให้กรมพัฒนาที่ดินใช้ประกอบการพิจารณาตรวจสอบพื้นที่ความลาดชัน ๓๕ %

๑. แผนที่ภูมิประเทศมาตราส่วน ๑:๕๐๐๐๐ ลำดับชุด L7017 ของกรมแผนที่ทหาร
๒. เอกสารแนบประกอบการพิจารณา เช่น สำเนารูปแผนที่กระดาษบาง (ร.ว. ๙) แบบคำนวณเนื้อที่ (ร.ว. ๒๕ จ)
๓. เอกสารที่อ้างถึงหรือหลักฐานทางที่ดิน เช่น โฉนดที่ดิน น.ส. ๓ และ น.ส.๓ ก เป็นต้น
๔. การรับรองสำเนาถูกต้องเอกสารที่ส่งขอดำเนินการตรวจสอบต้องรับรองสำเนาของเอกสารทุกฉบับ

ด้วยลายเซ็นจริง

การส่งเอกสารตรวจสอบ

๑. สำนักงานที่ดินจังหวัดส่งเรื่องผ่านสถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดหรือสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑ - ๑๒
๒. หน่วยงานอื่น ๆ เช่น สำนักงาน ป.ป.ช D S I ศาล ฯลฯ ส่งเรื่องถึงกรมพัฒนาที่ดิน

การรายงานผลการตรวจสอบ

๑ . การคืนเรื่อง แบ่งเป็น ๒ กรณี

กรณีที่ ๑. เอกสารประกอบการพิจารณาไม่ครบถ้วน

กรณีที่ ๒. ตำแหน่งที่ขอให้ตรวจสอบในแผนที่ภูมิประเทศมาตราส่วน ๑:๕๐๐๐๐

ของ กรมแผนที่ทหารไม่สอดคล้องกับรูปแปลงจาก ร.ว. ๙ หรือ ร.ว. ๒๕ จ

การแจ้งผลการตรวจสอบ

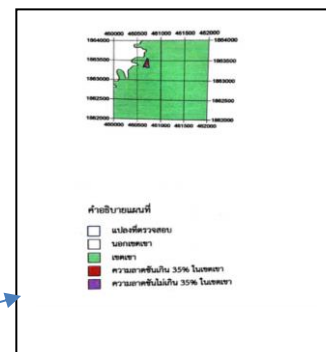
การกำหนดอธิบายสัญลักษณ์ กำหนดให้

สีแดง = เป็นพื้นที่ที่อยู่ในเขตเขามีความลาดชันเกิน ๓๕ %

สีม่วง = เป็นพื้นที่ที่อยู่ในเขตเขามีความลาดชันไม่เกิน ๓๕ %

สีเหลือง = เป็นพื้นที่ที่อยู่นอกเขตเขามีความลาดชันไม่ถึง ๓๕ %

สีน้ำตาล = เป็นพื้นที่ที่อยู่นอกเขตเขามีความลาดชันเกิน ๓๕ %

สรุปการตรวจสอบพื้นที่ความลาดชัน ๓๕% และพื้นที่เขา ภูเขาโดยใช้แผนที่มาตราส่วน ๑:๕๐๐๐๐ ลำดับชุด L7017 ของกรมแผนที่ทหารเป็นภารกิจซึ่งกรมพัฒนาที่ดินต้องดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๓๘ โดยจัดทำแผนที่แสดงเขตเขา ภูเขา ก่อนจึงจัดทำแผนที่แสดงพื้นที่ความลาดชันเกิน ๓๕ % การจัดทำแผนที่ดังกล่าวไม่มีการรังวัดหรือตรวจสอบในพื้นที่จริงแต่อย่างใด แผนที่ได้จัดทำขึ้นจึงมีลักษณะเป็นข้อมูลเชิงวิชาการ ดังนั้น การนำแผนที่ดังกล่าวไปใช้เพื่อประกอบการพิจารณาของหน่วยงานที่ร้องขอ จึงเป็นกรณีที่หน่วยงานนั้นต้องดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจที่กฎหมายกำหนดไว้

การนำองค์ความรู้ไปปรับใช้ในการปฏิบัติงาน

มีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้นเกี่ยวกับขั้นตอนการจำแนกประเภทที่ดิน การตรวจสอบแนวเขตป่าไม้ การตามมติคณะรัฐมนตรีและการตรวจสอบพื้นที่ความลาดชัน ๓๕ % และพื้นที่เขา ภูเขา โดยใช้แผนที่มาตราส่วน ๑:๕๐,๐๐๐ ว่าต้องใช้เอกสารอะไรขั้นตอนการดำเนินงานตรวจสอบอย่างไร เพื่อช่วยงานของกลุ่มสำรวจและผลิตแผนที่และภาพถ่ายที่ ๓ ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ประโยชน์ที่ได้รับ

- ต่อตนเอง นำความรู้ที่ได้รับไปแนะนำถ่ายทอดเจ้าหน้าที่ในกลุ่มงาน
- ต่อองค์กร เอกสารทางวิชาการไว้สนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- ต่อสาธารณะ ผู้ขอรับบริการสามารถตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้นได้ สะดวก รวดเร็ว

แหล่งที่มา

หลักสูตร : การจำแนกประเภทที่ดินและการตรวจสอบพื้นที่ความลาดชันเกิน ๓๕ %

บรรยายโดย : นายสมไสธต์ ดำเนินงาม ผู้อำนวยการสำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่
ว่าที่ร้อยตรีอัครศิทธิ์ นโรปกรณ์ ผู้อำนวยการกลุ่มสำรวจและผลิตแผนที่และภาพถ่ายที่ ๓
นายสรารัฐ อัครพิน นักวิชาการแผนที่ภาพถ่ายปฏิบัติการ

หน่วยงาน : กองการเจ้าหน้าที่ กรมพัฒนาที่ดิน

รูปแบบหลักสูตร : LDD e-Training

ช่วงเวลาการฝึกอบรม : ธันวาคม ๒๕๖๗ - มีนาคม ๒๕๖๘